

طلاق

شرایط طلاق

مسئله 1 - مردی که همسر خود را طلاق می دهد باید عاقل و بالغ باشد و به اختیار خود طلاق دهد و باید قصد جدی داشته باشد. بنابراین طلاق از روی اجبار و طلاق دادن به شوخی صحیح نیست.

مسئله 2 - مرد باید صیغه طلاق را با رعایت سایر شروط مانند حضور دو شاهد عادل، به عربی صحیح بخواند و اگر نمی تواند، باید وکیل بگیرد که شرایط لازم را داشته باشد و بتواند صحیح بخواند، و اگر این هم ممکن نبود و اجرای صیغه طلاق ضروری باشد، می تواند به زبان خودش بخواند، مشروط به اینکه عبارتی بگوید که کاملاً معنای صیغه طلاق شرعی را داشته باشد. اگر خود شوهر بخواند صیغه طلاق را بخواند و اسم زن او مثلاً فاطمه است می گوید: «زَوْجَتِي فَاطِمَةُ طَالِقٌ» (یعنی همسر فاطمه از همسری رهاست) و اگر دیگری را وکیل کند، آن وکیل باید بگوید: «زَوْجَةُ مُوَكَّلِي فَاطِمَةُ طَالِقٌ» یعنی همسر موکل من فاطمه از همسری رهاست.

مسئله 3 - در هنگام اجرای صیغه طلاق، زن باید از خون حیض و نفاس پاک باشد و نیز شوهرش در آن پاکی با او نزدیکی نکرده باشد.

مسئله 4 - طلاق دادن در حال حیض یا نفاس در سه صورت صحیح است:

1- شوهر بعد از ازدواج مطلقاً با او نزدیکی نکرده باشد. **2-** زن باردار باشد. **3-** مرد از زن به مدت یک ماه یا بیشتر غایب باشد.

مسئله 5 - هرگاه با همسرش نزدیکی کرده و بخواهد طلاقش دهد باید صبر کند تا حیض ببیند و پاک شود و آنگاه طلاق انجام شود، مگر اینکه زن باردار باشد و یا اینکه یائسه باشد و یا اینکه قبل از رسیدن دختر به سنی باشد که حیض می بیند .

مسئله 6 - ازدواج موقت طلاق ندارد، بلکه هر زمان مدتش تمام شود یا مرد بقیه مدت را به زن ببخشد، از او جدا می شود.

عده طلاق

مسأله 7 - زنی که از شوهرش طلاق گرفته باید عده نگه دارد، یعنی برای مدت زمان معینی بعد از خوانده شدن صیغه طلاق که در مسائل بعد بیان می شود، از ازدواج مجدد با شخص دیگری خود داری کند، مگر این که شوهر با او نزدیکی نکرده باشد و دخول صورت نگرفته باشد، یا قبل از رسیدن دختر به سن مشاهده حیض، طلاق داده شود، یا زن یائسه باشد. در این سه صورت بعد از طلاق، زن می تواند بلافاصله شوهر کند و لازم نیست عده نگاه دارد.

مسأله 8 - مقدار عده در مورد زنانی که صاحب عادت هستند، آن است که بعد از طلاق، دوبار حیض ببینند و پاک شوند و هنگامی که حیض سوم را دیدند، عده آنها تمام است.

مسأله 9 - مقدار عده زنی که عادت ماهانه نبیند ولی در سنّ زنانی است که عادت می بینند؛ سه ماه کامل است.

مسأله 10 - پایان عده زن باردار، آن است که وضع حمل کند.

مسأله 11 - عده زن در ازدواج موقت بعد از تمام شدن مدت، در صورتی که عادت ماهانه می بیند، به مقدار دوحیض کامل است و اگر عادت نمی بیند، چهل و پنج روز تمام است.

مسأله 12 - ابتدای شروع عده طلاق از آن موقعی است که صیغه طلاق خوانده می شود.

عده وفات

مسأله 13 - زنی که شوهرش از دنیا رفته باید چهارماه و ده روز عده نگه دارد و در این مدت، از ازدواج مجدد خود داری کند، خواه ازدواج دائم باشد یا موقت، شوهرش با او نزدیکی کرده باشد یا نه، حتی زن یائسه نیز باید عده وفات نگه دارد و اگر باردار است باید تا هنگام وضع حمل عده نگه دارد و اگر پیش از گذشتن چهارماه و ده روز فرزندش به دنیا آید باید تا چهارماه و ده روز از زمان مرگ شوهر، عده را ادامه دهد.

مسأله 14 - ابتدای عده وفات در صورتی که شوهر غایب باشد و فوت کند بنا بر احتیاط واجب، از موقعی است که زن از مرگ شوهر باخبر می شود.

طلاق بائن و رجعی

مسأله 15 - طلاق بر دو قسم است: «**طلاق بائن**» و «**طلاق رجعی**» طلاق بائن آن است که مرد در آن حق رجوع به زن خود را ندارد، (منظور از رجوع آن است که مرد بدون عقد با زن آشنی کند و او را مجدداً به همسری بپذیرد). طلاق بائن بر پنج قسم است: **1-** طلاق زنی که به سنی که حیض می بیند نرسیده. **2-** طلاق زن یائسه. **3-** طلاق زنی که شوهرش بعد از عقد، با او نزدیکی نکرده باشد. **4-** طلاق سوم زنی که او را سه بار طلاق داده اند. **5-** طلاق خلع و مبارات که شرح آن بعداً خواهد آمد؛ و غیر اینها را طلاق رجعی گویند که تا وقتی زن در عده است مرد می تواند به او رجوع کند.

احکام رجوع

مسأله 16 - هرگاه مرد همسرش را طلاق رجعی دهد نمی تواند او را از خانه خود بیرون کند بلکه باید نفقه او را هم در مدت زمان عده بدهد (مگر اینکه رفتار زن طوری باشد که موجب آزار و اذیت برای اهل خانه گردد و تحمل آن مشقت بار باشد)، همچنین بر زن نیز حرام است که برای کارهای غیر لازم از آن خانه بیرون رود، مگر با اجازه شوهر.

مسأله 17 - در طلاق رجعی مرد می تواند در ایام عده، به زن خود رجوع کند و دوباره زندگی زناشویی را با او از سر گیرد، بدون آن که صیغه عقد تازه ای بخواند؛ و رجوع کردن بر دو قسم است: **1** - سخنی بگوید که معنایش این باشد که آن زن را دوباره به همسری خود پذیرفته است. **2-** کاری انجام دهد که همین معنی را برساند.

مسأله 18 - واجب نیست مرد هنگام رجوع کردن شاهد بگیرد، ولی بهتر است دو شاهد عادل، بر رجوع مرد به زوجه گواه باشند.

مسأله 19 - هرگاه مردی همسرش را با شرایط لازم طلاق دهد و در ایام عده به او رجوع کند و زندگی زناشویی را از سر بگیرد و دوبار در حالت طهارت از حیض بعدی او را طلاق دهد و مجدداً در ایام عده به او رجوع کند و زندگی زناشویی را از سر بگیرد و برای بار سوم در حالت پاکی از حیض بعدی او را طلاق دهد، در این صورت آن زن بر او حرام می شود و حق رجوع دیگری ندارد و تنها در صورتی بر او حلال خواهد شد که آن زن بعد از گذشتن ایام عده به عقد دائم شوهر دیگری درآید و با او نزدیکی کند، سپس او را طلاق دهد، بعد از تمام شدن عده، شوهر اول می تواند با او ازدواج کند.

طلاق خلع

مسأله 20 - اگر زندگی مشترک زن و شوهری به نحوی مختل شود که به دلیل مخالفت های زوجه که نشان دهنده عدم تمایل او به بقاء زندگی مشترک است ، بیم آن رود که ادامه همسری آنها باعث زیر پا گذاشتن حدود الهی شود ، زن می تواند مهر خود یا مال دیگری را به شوهر ببخشد که او را طلاق دهد، در این صورت اگر مرد بپذیرد، طلاق انجام می شود. این را طلاق خلع می گویند.

مسأله 21 - برای اجرای صیغه طلاق خلع ، اگر اسم زوجه مثلاً فاطمه است ، کافی است که مرد بگوید: «زَوْجَتِي فَاطِمَةُ خَلَعْتُهَا عَلَيَّ مَا بَدَلْتُ ، هِيَ طَالِقٌ» (یعنی زنم فاطمه را در برابر چیزی که بخشیده است رها ساختم، او را طلاق دادم). اما اگر بخواهند وکیل بخواند و اسم شوهر مثلاً «محمد» و اسم زن «فاطمه» است، وکیل زن می گوید: «عَنْ مُوَكَّلَتِي فَاطِمَةَ بَدَلْتُ مَهْرَهَا لِمُوكَّلِكَ مُحَمَّدٍ لِيَخْلَعَهَا عَلَيَّ» پس از آن وکیل مرد بدون فاصله می گوید: «زَوْجَةُ مُوَكَّلِي خَلَعْتُهَا عَلَيَّ مَا بَدَلْتُ ، هِيَ طَالِقٌ». مهر یا چیز دیگری را که زن به شوهر در قبال طلاق خود می بخشد، باید معین و معلوم گردد.

طلاق مبارات

مسأله 22 - هرگاه زن و شوهر یکدیگر را نخواهند و زن مهر خود یا مال دیگری را که مبلغ آن کمتر از مهر است به مرد ببخشد که او را طلاق دهد آن را طلاق مبارات گویند.

مسأله 23 - صیغه طلاق مبارات را باید به طریق زیر بخوانند، اگر خود شوهر صیغه را می خواند و مثلاً اسم زن «فاطمه» است، می گوید: «بَارَأْتُ زَوْجَتِي فَاطِمَةَ عَلَيَّ مَا بَدَلْتُ ، وَ هِيَ طَالِقٌ» یعنی: مفارقت کردم از همسر فاطمه در مقابل آنچه بخشیده است، و او طلاق داده شده است. و در صورتی که وکیل مرد بخواهد صیغه را بخواند می گوید: «بَارَأْتُ زَوْجَةَ مُوَكَّلِي فَاطِمَةَ عَلَيَّ مَا بَدَلْتُ ، وَ هِيَ طَالِقٌ».

مسأله 24 - مالی را که زن برای طلاق مبارات به شوهر خود می بخشد، باید بیشتر از مهر نباشد، ولی در طلاق خلع هر مقدار باشد ، اشکال ندارد.

وکالت زوجه در امر طلاق

مسأله 25 - اگر زن در موقع عقد شرط کند که او از طرف شوهرش وکیل باشد که هرگاه شوهرش مثلاً برای مدتی معین نفقه او را ندهد یا معتاد شود یا زن دیگری بگیرد ، خود را مطلقه کند؛ این وکالت صحیح است و در چنین صورتی، زن حق دارد خود را طلاق دهد.